

Innhold

Konkurranse gir innovasjon
Side 2

Innfører meldeplikt i
dagligvarebransjen
Side 3

Prior klager på oppkjøpsforbud
Side 4

Må sikre konkurranse om digitalt
fjernsyn
Side 5

En bjørnetjeneste for næringslivet
Side 6

Gebyr for brot på meldeplikta
Side 7

Griper ikke inn mot alpinoppkjøp
Side 8

Forvaltningens forhold til pressen
Side 9

70–80 prosent nye medarbeidere
Side 10

Flybonus kan være misbruk
Side 11

Vant 15 000 kroner hver for masteroppgaver om konkurranse

Janicke Wiggen (28) og Øyvind Thomassen (29) gikk til topps i Konkurransetilsynets konkurranse om beste masteroppgaver i konkurranserett og konkurranseøkonomi. 23. november mottok de prisen på 15 000 kroner hver fra konkurransedirektør Knut Eggum Johansen.

Overrekkelsen fant sted i Konkurransetilsynets lokaler i Telegrafbygningen i Bergen. Dette er første gang den årlige prisen deles ut. Formålet med konkurransen er å øke studenters interesse for konkurranserett og konkurranseøkonomi, og å utvikle nettverket mellom utdanningsinstitusjonene og Konkurransetilsynet.

– Vi er imponert over nivået i oppgavene. Vinnerne viser at de har betydelig kunnskap innen sine fagområder, uttaler sjeføkonom Lars Sørgard i Konkurransetilsynet. Han sitter i juryen som har vurdert de innsendte bidragene.

Janicke Wiggens oppgave har tittelen ”Skillet mellom teknologioverføring og

produktoverdragelse”. Her diskuterer hun skillet mellom avtaler om teknologioverføring (lisensiering av teknologi) og avtaler om produktoverdragelse (distribusjon av produkter), og hva dette skillet betyr for vurderingen av om avtaler er i strid med EF-traktatens forbud mot samarbeid som begrenser konkurransen (EF-traktaten artikkel 81). Hun tar særlig for seg forskjellen i adgangen til å ha bestemmelser om markedsdeling i disse to forskjellige typene avtaler.

Øyvind Thomassen har undersøkt det norske bilmarkedet for å avdekke konkurranseforholdene i næringen. Han har særlig tatt for seg hva som ville skje dersom bilforhandlerne kunne ha operert med ulike priser for kvinner og menn. Thomassen er kommet frem til at dette ville føre til lavere priser og mindre profitt, og dermed hardere konkurranse mellom bilselger-

ne. Ulike priser for kvinner og menn ville altså vært til fordel for kundene.

– Janicke Wiggens avhandling er analytisk krevende og velskrevet, og

bidrar til å kaste nytt lys over et sentralt konkurranserettslig problem. Øyvind Thomassen bruker en svært avansert modell i sin analyse, som gir oss interessant innsikt i hvordan pris-

diskriminering kan slå ut i markeder preget av konkurranse, sier Sjørgard om begrunnelsen for at disse to gikk av med seieren.

Om vinnerne

Janicke Wiggen er 28 år og kommer fra Oslo. Hun gikk ut som cand.jur. ved Universitetet i Oslo våren 2005. Hun arbeidet som vitenskapelig assistent ved senter for europarett mens hun skrev oppgaven. Hun jobber nå som advokatfullmektig for advokatfirmaet Hjort i Oslo.

Øyvind Thomassen er 29 år og kommer fra Bergen. Han har cand.mag. i samfunnsøkonomi, matematikk og filosofi fra Universitetet i Bergen og MPhil (Master of Philosophy – en toårig mastergrad) i samfunnsøkonomi fra Universitetet i Oxford.

Han går nå på doktorgradsstudiet i samfunnsøkonomi på Universitetet i Oxford.

Årlig pris til mastergradsstudenter

Konkurransetilsynet vil hvert år dele ut en pris til mastergradsstudenter i henholdsvis samfunnsøkonomi og rettsvitenskap. Den beste masteroppgaven innen hvert av de to fagområdene vil bli belønnet med 15 000 kroner.

Prisen ble opprettet i forbindelse med Konkurransetilsynets 10-årsjubileum i 2004.

Mer informasjon om konkurransen finnes på www.konkurransetilsynet.no

■ Konkurransen gir innovasjon

Konkurransen stimulerer til fornyelse, og konkurransereglene er et viktig virkemiddel. Dette går frem av en utredning om sammenhengen mellom konkurranse og innovasjon, som forskerne Morten Dalen og Christian Riis ved Handelshøyskolen BI har foretatt på oppdrag fra Moderniseringsdepartementet.

Rivalisering mellom bedriftene om å være først ute med å fornye produkter eller produksjonsprosesser, motiverer bedriftene til å investere i innovasjon. Der det er liten konkurranse mellom etablerte aktører, er trusselen om konkurranse viktig for å fremme nyttenkning.

Utredningen peker på at konkurransereglene er viktige i denne sammenheng. Konkurranselovens forbud mot

samarbeid som begrenser konkurransen, hindrer at bedriftene inngår avtaler som reduserer behovet for innovasjon. Forbudet mot misbruk av dominerende stilling gir muligheter for andre aktører som vil utvikle nye produkter. Lovens regler om kontroll med foretaks-sammenslutninger hindrer at fusjoner mellom bedrifter begrenser konkurransen om innovasjon.

redaksjon

Nr. 5/2005

Konkurransenytt utgis av Konkurransetilsynet. Abonnement er gratis.

Ansvarlig redaktør:
Signe Horn

Redaktør:
Andreas Kjeldsberg Pihl

Redaksjon:
Cato A. Mørk
Knut Wettermark

Redaksjonen ble avsluttet
9. desember 2005.

Abonnement kan bestilles hos
Konkurransetilsynet
Postboks 8132 Dep
0033 OSLO

Telefon: 22 40 09 00
Telefaks: 22 40 09 99

post@konkurransetilsynet.no
www.konkurransetilsynet.no

■ Innfører meldeplikt i dagligvarebransjen

Seks dagligvarekjeder er pålagt meldeplikt for sine åravtaler med markedsledende leverandører. Meldeplikten gjelder frem til 1. januar 2010.

Konkurransetilsynet utga i vår en rapport om konkurransesituasjonen i dagligvarebransjen. Den såkalte hylleplassrapporten tok særlig for seg bruken av bonuser, rabatter og engangsbeløp som avtales mellom dagligvaregrupperingene og leverandørene. Meldeplikten som nå innføres, er en oppfølging av denne rapporten.

Tilsynet ønsker å følge den videre utviklingen i det norske dagligvaremarkedet nøye. Dette markedet preges av høy konsentrasjon, med fire landsdekkende grupperinger som står for 99 prosent av omsetningen. Leverandørsiden er mer sammensatt, men generelt er også denne preget av høy konsentrasjon.

For å kunne føre et effektivt tilsyn med konkurranseforholdene i dagligvaremarkedet, har Konkurransetilsynet pålagt Norgesgruppen, ICA, Coop, Rema 1000, Lidl og Smart Club meldeplikt for sine avtaler med utvalgte leverandører.

– Utvalget av leverandører er basert på Konkurransetilsynets generelle kunn-

skap om aktører og konkurranseforhold i dagligvaremarkedet. Det er ikke foretatt en konkret vurdering av om disse leverandørene er dominerende i konkurranselovens forstand. Tilsynet vil

løpende vurdere hvorvidt det er hensiktsmessig å gjøre endringer i listen over leverandører, sier avdelingsdirektør Lasse Ekeberg.

Meldeplikten omfatter avtaler med følgende leverandører:

Bladsentralen ANS
Cerealía Foods
Coca-Cola
Diplom-is AS
Findus Norge AS
Gilde Norsk Kjøtt BA
Gillette
Hansa Borg Bryggerier ASA
Kraft Foods (herunder avtaler om merkevarene Freia og Maarud)
Midelfart AS
Mills DA
Norgesmøllene AS
Osram AS
Prior Norge BA
Ringnes AS (Carlsberg)
Tiedemanns Tobakk
Tine BA
Rieber & Søn ASA (Toro)
Orkla ASA (herunder avtaler med følgende leverandører: Stabburet AS, Nidar AS, Lilleborg AS, Kims Norge AS, Sætre AS, Bakers AS)

■ Setter vilkår for Orklas kjøp av Collett Pharma

Konkurransetilsynet godtar at Orkla kjøper Collett Pharma, men krever at Orkla selger rettighetene til produktet Lofottran og lisensierer eller selger rettighetene til varemerket Triomega.

Den 15. juni 2005 inngikk Orkla en

avtale om å kjøpe Collett Pharma fra to investeringsfond som er forvaltet av Ferd Equity Partners AS. Både Orkla og Collett Pharma produserer og selger tran, omega 3-produkter, naturmidler og hudkrem til detaljister i Norge.

Orkla vil etter kjøpet få en sterk stilling innen markedene for tran og omega 3-

produkter. For å sikre konkurransen i disse markedene, har Konkurransetilsynet satt som vilkår at Orkla selger alle rettighetene til produktet Lofottran til en uavhengig kjøper. I tillegg må Orkla selge rettighetene, eller inngå en lisensieringsavtale, for varemerket Triomega i Norge.

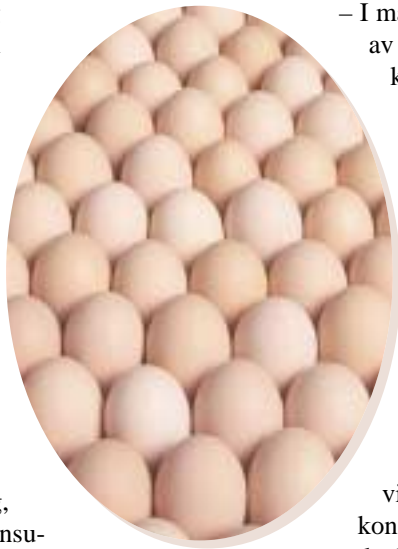
■ Prior klager på oppkjøpsforbud

Konkurransetilsynet vedtok i september å forby Priors oppkjøp av Norgården. Prior har klaget vedtaket inn for Moderniseringsdepartementet. Inntil klagen er avgjort må Norgården drives som et selvstendig selskap.

Prior Norge BA kjøpte alle aksjene i Norgården AS 31. mars i år. I et brev til Prior 29. september påla Konkurransetilsynet Prior å tilbakeføre eller selge aksjene. Tilsynet mente at et oppkjøp ville styrket Priors dominerende stilling og begrenset konkurransen ytterligere i markedene for egg og eggbaserte produkter.

Begrunnelsen for vedtaket var at oppkjøpet ville ført til redusert konkurranse i tre markeder:

- markedet for kjøp og innsamling av egg fra primærprodusenter
- markedet for sortering, pakking og salg av konsumegg
- markedet for videreforedling og salg av eggprodukter

Prior er markedsleder

Prior er allerede før oppkjøpet markedsleder i alle de relevante markedene, og konkurransen er vesentlig begrenset.

– I markedene for innkjøp av egg og i pakkerimarkedet ville Prior fått markedsandeler på henholdsvis 80 og 75 prosent etter oppkjøpet. I markedet for videreforedling og salg av eggprodukter ville Prior fått en markedsandel på nesten 100 prosent. Priors oppkjøp av sin største konkurrent ville ført til en kraftig konsentrasjonsøkning i markedet og sterkt redusert konkurranse, påpeker sjeføkonom Lars Sørگرد i Konkurransetilsynet.

Uheldige effekter

Oppkjøpet ville medført mindre konkurranse og dermed mindre ytre press på Prior for å holde lave kostnader i pakkerilledet og utvikle nye produkter og bedre produksjonsmetoder.

– Dette kunne gitt høyere priser og færre valgmuligheter for forbrukerne, og ført til at bøndene fikk mindre betalt for eggene enn i en situasjon med bedre fungerende konkurranse på pakkerilledet, fastslår Sørگرد.

I markedet for videreforedlede eggprodukter, der Prior ville oppnådd en tilnærmet monopolstilling, kunne oppkjøpet gitt høyere priser, redusert produktutvalg, dårligere service og lavere kvalitet.

Kan vente med å selge

Inntil Priors klage er avgjort av Moderniseringsdepartementet, skal Norgården drives som et uavhengig og selvstendig selskap. Prior slipper imidlertid å selge eller tilbakeføre aksjene så lenge klagen er til behandling.

■ Departementet skifter navn frå nyttår

Moderniseringsdepartementet (MOD), som har ansvaret for Regjeringa sin konkurransepolitikk, blir ved årsskiftet omdøpt til Fornyings- og administrasjonsdepartementet (FAD). Statsråd Heidi Grande Røys (38) frå SV har like fullt vore fornyingsminister allereie frå regjeringsskiftet 17. oktober.

Offisielt er Heidi Grande Røys fornyings- og administrasjonsminister og nordisk samarbeidsminister. Ho er fødd 6. mai 1967. Hennar politiske karriere femner mellom anna om ti år i formannskapet og bystyret i Flora i Sogn og Fjordane, det aller meste av tida som gruppeleiar for SV. Ho var i to år

politisk rådgjevar for SV si stortingsgruppe, og i siste fireårsperiode var ho stortingsrepresentant og medlem av finanskomiteen. Statsråden har høgskuleutdanning og yrkeserfaring som pedagogisk leiar og barnehagestyrar i Flora kommune.

■ Griper ikke inn mot TeliaSoneras oppkjøp av Vollvik Gruppen

Konkurransetilsynet griper ikke inn mot TeliaSonera ABs oppkjøp av Vollvik Gruppen AS. Avdelingsdirektør Jostein Skaar mener oppkjøpet har både positive og negative virkninger for konkurransen i flere mobiltelefonmarkeder, og at det derfor ikke var grunnlag for å gripe inn.

TeliaSonera inngikk i august 2005 en avtale om å kjøpe Vollvik Gruppen, som eier mobilsekskapene Chess og Sense. Fra før eier TeliaSonera Netcom i Norge. Etter konkurranseloven skal Konkurransetilsynet vurdere slike oppkjøp og gripe inn hvis oppkjøpet begrenser konkurransen vesentlig.

Grossistmarkedene for tilgang til mobiltelefoninettene

Vollvik Gruppen har hittil basert sitt tilbud til sluttbrukerne på kjøp av tilgang til mobiltelefoninettene til Telenor og Netcom. I disse grossistmarkedene er de viktigste virkningene

for konkurransen knyttet til at Vollvik Gruppen forsvinner som selvstendig kunde, og at en betydelig kundemasse blir overført fra Telenors nett til Netcoms nett.

– Konkurransetilsynet ser mulige negative virkninger ved at Vollvik Gruppen bortfaller som selvstendig grossistkunde, men også mulige positive virkninger av at kunder overføres fra Telenors til Netcoms nett. Det siste medfører økt konkurransepress på Telenor, som fortsatt vil være den klart største tilbyderen i grossistmarkedene. På bakgrunn av disse faktorene griper

ikke tilsynet inn mot oppkjøpet, sier Skaar.

Sluttbrukermarkedet

I sluttbrukermarkedet innebærer kjøpet at TeliaSonera øker sin markedsandel av antall abonnement fra rundt 27 prosent til rundt 35 prosent. Telenor vil imidlertid fortsatt være den klart største tilbyderen med nesten 56 prosent markedsandel.

– Konkurransetilsynet har vurdert om den økte markedskonsentrasjonen vil kunne innebære svakere konkurranse, men har ikke funnet grunnlag for å konkludere at oppkjøpet vil begrense konkurransen i sluttbrukermarkedet vesentlig, sier Skaar.

■ Må sikre konkurranse om digitalt fjernsyn

– Det er viktig å sørge for at andre fjernsynskanaler enn TV 2 og NRK får sende sine sendinger på samme vilkår som de to fjernsynskanalerne i et nytt digitalt bakkenett. Det er også viktig at Telenors konkurrenter innen kabel-tv og satellitt-tv sikres god mulighet til å konkurrere om fjernsynskundene, mener sjeføkonom Lars Sjørgard i Konkurransetilsynet.

Den eneste søkeren til å bygge ut bakkenettet er Norges Televisjon (NTV). NTV er eid av NRK, TV 2 og Telenor i fellesskap. Det betyr at de to største innholdsprodusentene kontrollerer NTV sammen med Telenor, som også er en betydelig aktør på kabel-tv og satellitt-tv. Det digitale bakkenettet skal brukes til å distribuere fjernsyn og andre tjenester og skal erstatte dagens analoge bakkenett.

Konkurransetilsynet er positiv til den planlagte utbyggingen av det digitale bakkenettet, som også vil fremstå som et alternativ for brukere av kabel-tv og satellitt-tv. I et brev til Samferdselsdepartementet peker tilsynet på hvilke konsekvenser en konsesjon til NTV vil få for konkurransen og noen vilkår

Staten bør sette for konsesjonen.

– Hvis NTV får konsesjon til å bygge ut det digitale bakkenettet, oppstår det to problemstillinger som har betydning for konkurransen. For det første er det fare for at konkurrerende tv-kanaler til NRK og TV 2 blir tilbudt dårligere vilkår. For det andre er det fare for at konsesjonen til NTV vil redusere konkurransemulighetene til Telenors konkurrenter innen satellitt-tv og kabel-tv, påpeker Sjørgard.

– Den beste løsningen hadde vært å skille nettdelen eiermessig fra innholdsproduksjon og distribusjonsformer. Dersom dette viser seg å ikke være mulig, er det behov for streng regulering av adgangen til det digitale bakkenettet, slik at konkurrerende tv-

kanaler ikke utsettes for diskriminerende priser eller urimelig liten kapasitet i bakkenettet. Det bør videre stilles som vilkår for konsesjonen at de mest sentrale tv-kanalene gjøres tilgjengelig for alle kabel- og satellitt-distributører, mener Sjørgard.

En bjørnetjeneste for næringslivet

Enkelte selskaper starter gjennomføringen av en fusjon eller et oppkjøp selv om det er sannsynlig at Konkurransetilsynet vil se nærmere på saken. Det kan koste selskapene dyrt, skriver Mads Magnussen, juridisk direktør i Konkurransetilsynet.

Konkurransetilsynet er gitt i oppgave å føre kontroll med fusjoner og oppkjøp i Norge. Dersom en fusjon eller et oppkjøp vil føre til en vesentlig begrensning av konkurransen i markedet, skal tilsynet forby transaksjonen eller pålegge vilkår som motvirker de negative konsekvensene av den.

For å sikre effektiv kontroll, er det i konkurranseloven innført en meldeplikt for fusjoner og oppkjøp. Senest når endelig avtale er inngått, skal selskaper informere tilsynet om transaksjonen ved en enkel melding (almennelig melding). Dersom Konkurransetilsynet finner at det er grunn til å se nærmere på transaksjonen, vil tilsynet innen tre uker pålegge de aktuelle selskapene å inngi en mer omfattende melding (fullstendig melding).

Etter at Konkurransetilsynet har pålagt fullstendig melding, gjelder det et automatisk gjennomføringsforbud i en periode på fem uker, frem til tilsynet må varsle om inngrep kan bli aktuelt. Gjennomføringsforbudet forhindrer selskapene fra å gjennomføre transaksjonen både formelt og reelt. Selskapene skal bestå som uavhengige aktører på markedet, og virksomheten skal ikke integreres.

Konkurransetilsynet har i flere saker erfart at selskaper iverksetter vidtgående tiltak for å integrere virksomhetene før tilsynet har pålagt fullstendig melding (og det automatiske gjennomføringsforbudet inntreffer). Tiltakene har omfattet blant annet omorganisering og nedleggelse, utskifting av styremedlemmer, overføring av kunder, oppsigelse av

avtaler og overdragelse av aktiva og rettigheter.

I disse sakene har selskapene vært representert ved advokater som bør ha god kjennskap til konkurransereglene. Om iverksettelsen av integrasjonsprosessen i disse tilfellene utelukkende beror på selskapets eget valg, eller om det skjer etter råd fra advokaten, er det ikke nødvendig å spekulere i. Uansett dreier det seg om en praksis som selskapene ikke kan være tjent med. Dersom advokater råder selskaper til å starte gjennomføringen av en transaksjon før Konkurransetilsynet har behandlet saken, kan de gjøre selskapene en bjørnetjeneste.

Selskaper som allerede har startet gjennomføringen av transaksjonen, vil kunne få problemer med å overholde gjennomføringsforbudet. Under denne fasen av saksbehandlingen skal selskapene bestå som uavhengige aktører på markedet. Iverksette integrasjonstiltak må derfor stanses. I praksis kan det også være slik at selskapene må reversere integrasjonstiltakene for at det skal være mulig for selskapene å bestå som uavhengige aktører. Dette vil kunne være både vanskelig, tidkrevende og kostbart for selskapene. Likefullt er det selskapenes ansvar å sørge for at det skjer. Etter konkurranseloven risikerer selskaper som bryter gjennomføringsforbudet å bli pålagt overtredelsesgebyr.

Også etter at det automatiske gjennomføringsforbudet er opphørt, vil tidligere iverksette integrasjonstiltak kunne skape problemer for selskapene. For å hindre at slike tiltak senere vil kunne gjøre det vanskelig

for Konkurransetilsynet å håndheve loven, kan det være nødvendig for tilsynet å pålegge ytterligere gjennomføringsforbud. Selskapene vil i så fall få forpliktelser som de ellers ikke ville hatt.

Konkurransetilsynet vil normalt forby en fusjon eller et oppkjøp som begrenser konkurransen vesentlig. Dersom transaksjonen er helt eller delvis gjennomført, må selskapene reversere den eller eventuelt selge ut deler av virksomheten dersom reversering ikke er mulig. Dette kan være både vanskelig og kostbart, men det er den risikoen selskapene tar ved å starte gjennomføringen for tidlig. Dersom selskapene eller deres advokater tror at Konkurransetilsynet vil avstå fra å forby transaksjonen fordi allerede foretatte integrasjonstiltak gjør det vanskeligere å gjenopprette konkurransesituasjonen, tar de feil.

Selskaper bør avstå fra å gjennomføre en fusjon eller et oppkjøp dersom det er sannsynlig at Konkurransetilsynet må se nærmere på saken. Selskapenes advokater bør kunne vurdere om transaksjonen vil føre til en slik konkurransesituasjon i markedet at tilsynet vil reagere. Dersom målsetningen er å bli ferdig med behandlingen av saken så raskt som mulig og til lavest mulig kostnad, bør selskapene avstå fra å gjennomføre transaksjonen under tilsynets saksbehandling. Advokater som råder selskapene til å vanskeliggjøre tilsynets kontroll ved å iverksette gjennomføringen av transaksjonen umiddelbart, handler ikke i selskapenes interesse.

■ Fire selskap har fått gebyr for brot på meldeplikta

For første gong etter at den nye konkurranselova tredde i kraft, har Konkurransetilsynet vedteke sanksjonar mot selskap som ikkje har meldt frå i tide om fusjonar, oppkjøp eller andre samanslutningar av føretak. Fire selskap har fått eit gebyr på 10 000 kroner kvar for brot på konkurranselova.

Selskap skal etter konkurranselova melde frå til Konkurransetilsynet om fusjonar, oppkjøp og andre samanslutningar av føretak. Meldinga skal sendast seinast når endeleg avtale er inngått eller kontroll er overteke. Ved forsettleg eller aktaust brot på meldeplikta kan tilsynet ferde ut eit gebyr for brot på lova.

– Ettersom dette er første gong Konkurransetilsynet ferder ut gebyr for brot på meldeplikta, har tilsynet valt å

avgrense gebyret til 10 000 kroner for kvar av verksemdene. Dette uttrykkjer eit minimum av kva som er aktuelt som gebyr i slike saker, seier juridisk direktør i Konkurransetilsynet, Mads Magnussen.

– Meldeplikta er viktig for at Konkurransetilsynet skal kunne føre kontroll med at samanslutningar av føretak ikkje svekkjer konkurransen vesentleg i marknadene. Dersom eit selskap ikkje melder frå om ein samanslutning eller melder frå for seint, kan dette gjere det vanskelegare for Konkurransetilsynet å gripe inn mot transaksjonen. Det er difor viktig å reagere mot selskap som bryt meldeplikta, fastslår Magnussen.

Konkurransetilsynet arbeider også med ei rekkje andre saker som gjeld brot på meldeplikta. I tillegg til vedtaka i dei fire sakene som er nemnt her, har tilsy-

net samtidig varsle tilsvarende reaksjonar i andre saker. Fleire varsel om gebyr vil bli sendt ut i nær framtid.

■ Ønsker økt grense for melding av fusjoner og oppkjøp

Konkurransetilsynet ønsker å øke grensen for når næringsdrivende må melde fra om fusjoner og oppkjøp. En høyere grense vil spare næringslivet og tilsynet for mye arbeid. Tilsynet foreslo en høyere grense tidligere i år, og ordningen blir nå evaluert.

Etter dagens regler må bedrifter og andre næringsdrivende melde fra til Konkurransetilsynet om fusjoner, oppkjøp og avtaler som fører til kontroll i andre selskaper. I utgangspunktet er det plikt til å melde foretakssammenslutninger hvis de involverte foretakene til sammen omsetter for over 20 millioner kroner i Norge årlig. Det er likevel ikke meldeplikt hvis bare ett av foretakene har over 5 millioner i årlig omsetning i Norge.

Ordningen ble innført med den nye konkurranseloven 1. mai 2004. Konkurransetilsynet har foreslått å øke

grensen, slik at selskapene må ha en høyere omsetning for å ha plikt til å melde fra til tilsynet.

– En økning av meldepliktsgrensen vil sikre fortsatt godt tilsyn med fusjoner og oppkjøp, samtidig som det reduserer kostnadene for næringslivet, sier avdelingsdirektør Jostein Skaar. Han mener kontrollen med fusjoner og oppkjøp kan bli mer målrettet og effektiv med en noe høyere meldepliktsgrense.

En undersøkelse Konkurransetilsynet har utarbeidet, viser at av 497 meldte foretakssammenslutninger i perioden 1. mai 2004 til 30. april 2005, ble 97 prosent lagt bort uten videre behandling. Både tilsynet og de næringsdrivende bruker mye tid og ressurser på arbeid knyttet til meldeplikten.

Moderniseringsdepartementet og Konkurransetilsynet gjennomfører nå en evaluering av meldepliktsordningen. Det er departementet som endelig fastsetter grensen for meldeplikten.

Konferanse i konkurranserett

Fredag 10. mars 2006 arrangerer Konkurransetilsynet den tredje årlige konferansen i konkurranserett. Stedet er Grieghallen i Bergen, og temaet for konferansen er konkurransemyndighetenes kontroll med fusjoner og oppkjøp.

Som tidligere stiller noen av de fremste ekspertene i konkurranserett og konkurranseøkonomi opp som foredragsholdere.

– Konferansen vil være nyttig for alle som er interessert i konkurranserett, og en fin anledning til å treffe gode kollegaer. Sett av datoen allerede nå, oppfordrer Mads Magnussen, juridisk direktør i Konkurransetilsynet.

Oppdatert informasjon om konferansen finner du på www.konkurransetilsynet.no

■ Griper ikke inn mot alpinoppkjøp

Konkurransetilsynet griper ikke inn mot SkiStars kjøp av Trysilfjellet. Avgjørelsen bygger på en samlet vurdering av hvordan kjøpet vil påvirke konkurransen i alpinmarkedet.

Både SkiStar og Trysilfjellet eier og driver større alpinanlegg. SkiStar er den største aktøren på dette markedet i Norge og Sverige og kontrollerer fra før fire av de seks største alpinanleggene i de to landene. Trysil er det tredje største alpinanlegget i Norge og Sverige.

Vurderte å gripe inn

Konkurransetilsynet fikk melding om SkiStars oppkjøp i slutten av mai. I oktober varslet tilsynet at det kunne være aktuelt å gripe inn.

– På bakgrunn av opplysningene som forelå ved varselet, var Konkurransetilsynets første vurdering at oppkjøpet ville begrense konkurransen i markedene for salg av heiskort til helge- og ukesturister, forteller seksjonssjef Geir Pettersen.

Etter varselet om inngrep la SkiStar frem nye opplysninger som ytterligere belyste saken og virkningene av kjøpet. SkiStar fikk også utdype sine synspunkter i møter med Konkurransetilsynet. Samtidig hentet tilsynet inn informasjon fra en rekke andre aktører i markedet.

Utenlandske kunder

– Nye opplysninger tilsier at valgmulighetene for en del kunder er større enn hva tilsynet la til grunn i varselet. Det er en stor andel utenlandske kunder i Trysil, og mange av disse

anser alpinanlegg i andre land enn Norge og Sverige som reelle alternativer. Dette bidrar til å begrense SkiStars muligheter til å øke prisene i sine anlegg etter oppkjøpet, forklarer Pettersen.

– Videre har det de senere år vært foretatt forholdsvis omfattende investeringer og utbygginger i eksisterende alpinanlegg. Utbygginger av andre anlegg vil øke deres konkurransekraft og dermed begrense mulige negative virkninger av SkiStars oppkjøp, mener Pettersen.

Nærmer seg grensen

Pettersen understreker at SkiStar nærmer seg grensen for hvor store de kan bli i dette markedet, men at det i denne saken ikke er tilstrekkelig grunnlag etter konkurranseloven til å forby oppkjøpet.

■ Statkraft treng ikkje selje Trondheim Energiverk

Regjeringa avgjorde 25. november at Statkraft ikkje treng å selje Trondheim Energiverk.

I 2002 sette Konkurransetilsynet vilkår for at Statkraft skulle kunne setje i verk eit oppkjøp av Trondheim Energiverk. Tilsynet meinte Statkraft si domine-

rande stilling kunne føre til høgare prisar på elektrisk kraft. Arbeids- og administrasjonsdepartementet stadfesta dette i 2003. Statkraft har sett i verk ein del tiltak, men Moderniseringsdepartementet fann dei tidlegare i haust ikkje tilstrekkelege til å godkjenne oppkjøpet.

Regjeringa reiser i sin avgjerd ikkje tvil om Konkurransetilsynet sine faglege vurderingar som låg til grunn for saka, men legg større vekt på andre omsyn.

■ Finn Eiendoms praksis ikke ulovlig

Finn Eiendom AS tillater ikke privatpersoner å annonsere på nettet uten å benytte en eiendomsmegler. Konkurransetilsynet har flere ganger vurdert lovligheten av denne praksisen etter konkurranselovgevingen.

Tilsynet har kommet til at Finn Eiendom ikke har en dominerende

stilling på markedet for boligannonser. Boligselgere har dessuten anledning til å annonsere i aviser uten bruk av eiendomsmegler. Når det finnes alternative måter for boligselgere å annonsere på, som fanger opp en høy andel av omsetningen, er heller ikke kriteriet om "utilbørlig utnyttelse" oppfylt.

Tilsynet mener derfor at praksisen med at bare eiendomsmeglere kan legge ut annonser på nettstedet ikke er ulovlig etter konkurranseloven.

Den norske boligbørs AS har klaget avgjørelsen inn for Moderniseringsdepartementet.

■ Forvaltningens forhold til pressen

Er forvaltningens mediehåndtering en trussel mot rettssikkerheten? Dette spørsmålet var utgangspunktet for debatten da Norges Juristforbund og Konkurransetilsynet inviterte til seminar i Bergen 10. november.

Forvaltningens informasjonsvirksomhet styres av offentlighetsprinsippet på den ene siden og bestemmelser om taushetsplikt på den andre siden. Mellom disse ytterpunktene ligger en rekke dilemmaer, noe flere av paneldeltagerne var opptatt av.

Offensiv strategi – stort ansvar

En av dem var assisterende forbrukerombud Gry Nergård.

– Forbrukerne må være informert for å kunne utøve forbrukermakt. Derfor har Forbrukerombudet valgt en offensiv informasjonsstrategi som omfatter både generell informasjon om rettigheter og konkrete råd og advarsler, forklarte hun.

Samtidig understreket hun at det ligger et stort ansvar på den som går ut med konkrete råd og advarsler knyttet til navngitte selskaper.

– Hva om vi gir feil råd? Det kan ha stor økonomisk betydning for selskapet det gjelder. Derfor må slik informasjon behandles med omhu, advarte hun.

Profesjonelle aktører

Også Konkurransetilsynet har valgt å ha et aktivt og offensivt forhold til media, og må fra tid til annen tåle kritikk for dette. Kommunikasjonsdirektør Signe Horn hevdet at tilsynet har både rett og plikt til å delta i den offentlige debatten omkring dets virksomhet.

– I sakene vi behandler, møter vi aktører med et stadig med profesjonelt apparat for lobbyvirksomhet og påvirkning gjennom media. Dersom Konkurransetilsynet forholder seg passivt, overlates det offentlige ordskiftet til partene i hver enkelt sak, som naturlig nok vil prøve å tegne et bilde som fremmer deres egne interesser, mente Horn.

Hun viste også til at Konkurransetilsynet har en lovbestemt plikt til å gi

veiledning i hvordan konkurranse-loven skal forstås, og hvordan den anvendes i konkrete saker.

– En effektiv måte å gjøre dette på, er å få pressen til å omtale våre vedtak og hva som er bakgrunnen for dem. På den måten når informasjonen frem både til partene, andre aktører, lovgiverne og samfunnet for øvrig, forklarte Horn.

Offentlighetsprinsippet

Jusprofessor Hans Petter Graver understreket at offentlighet rundt forvaltningens virksomhet er et viktig prinsipp for å sikre demokratisk kontroll. Samtidig er det viktig å ivareta personvernet og rettssikkerheten til enkeltmennesker og selskaper. Her setter taushetsplikten en absolutt grense, men også andre opplysninger kan være unntatt offentlighet.

– I vurderingen må det legges vekt på allmennhetens behov for å bli informert og for å ha kontroll med forvaltningen, men også på forvaltningens behov for å kontrollere informasjonsstrømmen, fremholdt Graver.

For eksempel kan det være aktuelt gå ut med informasjon for å kunne få inn nye opplysninger. I andre tilfeller vil

man tvert imot la være å gå ut, for ikke å påvirke informasjonen som kommer inn.

notiser

Ny rapport om prisdiskriminering

I en ny publikasjon fra det svenske Konkurrentsverket diskuteres fordeler og ulemper ved prisdiskriminering. Publikasjonen har fått navnet "The Pros and Cons of Price Discrimination" og her presenterer noen av de fremste forskerne på området sitt syn på emnet. Les mer på www.kkv.se.

Fornyingsministeren godtek samanslåing

Fornyingsminister Heidi Grande Røys godtek samanslåinga av dei multinasjonale selskapa National Oilwell og Varco og opphever Konkurrentsetilsynet sitt vedtak om at dei norske dotterselskapa må seljast.

Moderniseringsdepartementet legg til grunn at den geografiske marknaden for boreutstyr er global, og at ein fusjon ikkje vil føre til vesentleg avgrensing av konkurransen.

■ Konkurransetilsynet og Union

I sommer ble det klart at Norske Skogs administrasjon og styre ønsket å legge ned driften ved Union i Skien. Samtidig ble det uttrykt fra Norske Skog sin side at det ikke var aktuelt å selge fabrikken til aktører som ønsker å videreføre papirproduksjonen.

En rekke aktører engasjerte seg i denne saken, og Konkurransetilsynet valgte på eget initiativ å vurdere om det forelå brudd på konkurranseloven. Etter å ha vurdert saken kom Konkurransetilsynet

til at Norske Skogs atferd i forbindelse med nedleggelsen av Union ikke ble rammet av konkurranseloven § 11, som forbyr misbruk av dominerende stilling. Konkurranseloven og relevant praksis ga ikke grunnlag for å pålegge Norske Skog å selge Union til konkurranter. Tilsynet pekte i sin vurdering på at det er tungtveiende grunner til at bedrifter må stå fritt til å restrukturere sin virksomhet for å sikre mer effektiv drift.

Europakommisjonen foretok bevissikring hos Norske Skog og andre papirprodusenter i mai 2004. Hensikten med denne bevissikring var å sikre eventuelle bevis for ulovlig samarbeid. I forbindelse med vurderingen av Union-saken har Konkurransetilsynet innhentet opplysninger som vil bli oversendt Kommisjonen i den grad det vil være relevant for Kommisjonens etterforskning.

Flyttingen av tilsynet:

■ 70–80 prosent nye medarbeidere

Mellom 70 og 80 prosent av de som arbeidet i Konkurransetilsynet før 6. juni 2003, erstattes i løpet av den tre år lange omstillingsperioden knyttet til flyttingen fra Oslo til Bergen. Det endelige tallet vil vi ikke få vite før i 2006, fastslår administrasjonsdirektør Bjørn Braathen.

– Konkurransetilsynet hadde før flyttevedtaket en bemanning på ca. 100 årsverk. Oppbyggingen i Bergen går som planlagt, og tilsynet vil ved utgangen

av 2005 ha ca. 50 medarbeidere på plass i Bergen – altså halvparten av den totale arbeidsstyrken, forteller Braathen.

Det er fremdeles en del usikkerhet omkring hvor mange ansatte ved Oslo-kontoret som vil flytte med til Bergen eller pendle i en periode. Så langt har 16 medarbeidere flyttet til Bergen. Av disse var 12 ansatt i tilsynet før Stortingets flyttevedtak.

I tillegg har tre personer skrevet under på en avtale om å flytte i løpet av 2006.

– Hvor mange som for øvrig ønsker å bosette seg i Bergen, er det vanskelig å ha en klar formening om. Ansatte kan også velge å pendle i inntil to år med støtte fra tilsynet, og flere har vist interesse for en slik løsning, sier Braathen.

Endelig oversikt over hvor mange som flytter med og antallet pendlere vil først være klart sommeren 2006. Til sammen 32 personer har sluttet i Konkurransetilsynet i løpet av 2005, og 26 har fått innvilget fritak fra flytteplikten.

notiser

Anbefaler å splitte opp renovasjonsselskap

Konkurransetilsynet ber eierkommunene til BIR AS (Bergens-området Interkommunale Renovasjonsselskap) vurdere å splitte opp selskapet og gjøre endringer i prosessen for anbudsutlysninger for å sikre konkurransen i det lokale avfallsmarkedet.

Kommentarer til endringer i energilova

Konkurransetilsynet ser positivt på at Olje- og energidepartementet foreslår eit klarare skilje mellom monopolverksemda til kraftselskapa innan kraftnett og den konkurranseutsette verksemda innan produksjon og sal av kraft. Eit klarast mogleg skilje vil medverke til å hindre førekomst av kryssubsidiering mellom dei to områda. Tilsynet skriv dette i eit høyringsvar i samband med endringar i energilova.

■ ECA: Flybonus kan være misbruk

De europeiske konkurransemyndighetenes felles forum, ECA, har offentliggjort en rapport som setter søkelys på flyselskapenes bonusprogrammer, rabattordninger og avtaler med reisebyråer.

Rapporten konkluderer med at flyselskapenes bruk av bonusprogrammer kan være misbruk av dominerende stilling i markedet og dermed i strid med konkurransereglene. Imidlertid må det

vurderes i hver enkelt sak om det er tale om et misbruk.

Rapporten viser også at storkunderabatter bidrar til lavere priser for den virksomheten som har inngått avtalen, men at slike rabatter kan gjøre det vanskelig for nye flyselskaper å få adgang til markedet.

ECA mener også at flyselskapenes bonusordninger og storkunderabatter

ofte har den effekt på markedet at de alminnelige listepriser på flybilletter stiger.

Konkurransetilsynet har deltatt i ECA-arbeidsgruppen og bidratt aktivt med sine erfaringer fra ulike tiltak som er blitt gjennomført mot lojalitetsskappende avtaler, spesielt forbudet mot bonusprogrammer på innenriks luftfart.

■ Grip ikkje inn mot minipris

Konkurransetilsynet grip ikkje inn mot NSB sitt minipristilbud på strekningane Oslo–Kristiansand, Oslo–Trondheim og Oslo–Bergen.

Tilsynet har handsama saka på bak-

grunn av klager frå busselskap som konkurrerer med toget på desse strekningane.

Informasjonen Konkurransetilsynet har samla inn har ikkje vist at NSB sin

minipris på dei aktuelle strekningane har hatt ein avgrensande verknad på konkurransen.

Avsluttede saker

www.konkurransetilsynet.no

Vedtak

V2005-17 / 08.11.2005
Nor Tekstil AS – konkurranseloven § 29 jf. § 18 – overtredelsesgebyr – for sent innsendt melding om foretakssammenslutning

V2005-16 / 08.11.2005
Connex Norge AS – konkurranseloven § 29 jf. § 18 – overtredelsesgebyr – for sent innsendt melding om foretakssammenslutning

V2005-15 / 08.11.2005
Instrutek AS – konkurranseloven § 29 jf. § 18 – overtredelsesgebyr – for sent innsendt melding om foretakssammenslutning

V2005-14 / 08.11.2005
Norsk Aller AS – konkurranseloven § 29 jf. § 18 – overtredelsesgebyr – for sent innsendt melding om foretakssammenslutning

V2005-18 / 03.11.2005
Orkla ASA – Collett Pharma AS – konkurranseloven § 16 – inngrep mot foretakssammenslutning

V2005-13 / 05.10.2005
Color Line AS – konkurranseloven § 24 – pålegg om meldeplikt for regnskapsdata

V2005-12 / 29.09.2005
Prior Norge BA – Norgården AS – konkurranseloven § 16 – inngrep mot foretakssammenslutning

Avgjørelser

A2005-39 / 18.11.2005
SkiStar AB – Trysilfjellet Alpin AS, Trysil Booking AS, Fjellbygg AS, Trysilfjellet Golf AS – konkurranseloven § 16 – avgjørelse om ikke å gripe inn mot foretakssammenslutning

A2005-38 / 15.11.2005
De kirkelige fellesråd – Steinindustriens Landssammenslutning – konkurranseloven § 12 – avslag på anmodning om å vurdere lovligheten av salg av gravminner

A2005-32 / 15.11.2005
NorgesGruppen ASA – Merkantil Service AS – konkurranseloven § 12 jf. §§ 10 og 11 – avslag på anmodning om å gi pålegg om opphør

Forts. neste side.

Forts. fra forrige side.

Avsluttede saker**www.konkurransetilsynet.no**

A2005-36 / 31.10.2005

TeliaSonera AB – Vollvik Gruppen AS – konkurranseloven § 16 – avgjørelse om ikke å gripe inn mot foretaks-sammenslutning

30.11.2005

**Moderniseringsdepartementet
Forslag til endring av forskrift 080299 nr 196 om autorisasjon av regnskapsførere**

17.10.2005

**Moderniseringsdepartementet / Landbruks- og matdepartementet
Forslag til endringer i jordlova**

A2005-35 / 26.10.2005

Avinor AS – Sandfærhus Parkering AS – konkurranseloven § 12 jf. § 11 – avslag på anmodning om å gi pålegg om opphør

30.11.2005

**Moderniseringsdepartementet / Olje- og energidepartementet
Utkast til lov og forskrift om beredskapslagring av petroleumsprodukter**

17.10.2005

**Moderniseringsdepartementet / Helse- og omsorgsdepartementet
NOU 2005:11 - det offentlige engasjement på tannhelsefeltet**

A2005-34 / 18.10.2005

European Nursery Group Norway AS og Babyspesialisten – Barneverden AS – konkurranseloven §§ 10 og 11 – avslag på anmodning om å gi pålegg om opphør

28.11.2005

**Moderniseringsdepartementet / Landbruks- og matdepartementet
Opphevelse av etterregningsbestemelsen i prisutjevningsordningen for melk og innføring av et kapitalavkastningskrav rettet mot Tine BA**

11.10.2005

**Moderniseringsdepartementet / Helsedepartementet
Endring i pasientskadeloven m.m.**

A2005-33 / 07.10.2005

Finn Eiendom AS – Den norske boligbørs AS – konkurranseloven § 12 jf. § 11 – avslag på anmodning om å gi pålegg om opphør

28.11.2005

**Finansdepartementet
NOU 2005: 17 Om overtakelsestilbud (tilbudspålegg og frivillige tilbud ved oppkjøp av selskaper)**

10.10.2005

**Moderniseringsdepartementet / Statens legemiddelverk
Differensiert omsetningsgebyr for salg av legemidler utenom apotek**

A2005-30 / 03.10.2005

Port It ASA, Smartcall ASA – Telenor ASA, Tele2 Norge AS – konkurranseloven §12 jf. § 11 – avslag på anmodning om å gi pålegg om opphør

17.11.2005

**Moderniseringsdepartementet / Landbruks- og matdepartementet
Ny forskrift om administrative tollnedsettelse for landbruksvarer**

04.10.2005

**Moderniseringsdepartementet / Justis- og politidepartementet
Endringer i domstolloven i anledning oppheving av organisasjonsbegrensninger for rettshjelpere**

A2005-29 / 28.10.2005

Rent-A-Wreck of Scandinavia AS – bilutleie ved norske flyplasser

11.11.2005

**Moderniseringsdepartementet / Justisdepartementet
Ny straffelov – forslag til generelle regler om formildende og skjerpene omstendigheter i straffeutmålingen m.m.**

30.09.2005

**Statens vegvesen
Endring av reglene for import av biler som tilfredsstillt kravene for godkjenning i USA og EØS-land**

A2005-26 / 14.10.2005

NSB Persontog og Nettbuss Sør AS – Risdal Touring AS – konkurranseloven § 12 jf. § 11 – avslag på anmodning om å gi pålegg om opphør

10.11.2005

**Kommunal- og regionaldepartementet
Yrkeskvalifikasjoner for sikkerhetskontrollør for heis, forslag til endring av teknisk forskrift til plan- og bygningsloven (TEK)§ 9-62**

28.09.2005

**Samferdselsdepartementet
Endringer i yrkestransportforskriften 2005****Høringssvar til**

08.12.2005

**Helse- og omsorgsdepartementet
overholdelse av aldersgrensen 18 år ved salg av tobakksvarer - innføring av en statlig tilsynsordning**

28.09.2005

**Olje- og energidepartementet
Endring i lov 29. juni 1990 nr. 50 (energiloven)**

08.12.2005

**Moderniseringsdepartementet / Fiskeri- og kystdepartementet
Forslag om midlertidig endring av reglene for tildeling av strukturkvoter til fiskeflåten**

28.10.2005

**Kommunal- og regionaldepartementet
Interkommunalt samarbeid**

10.10.2005

**Bergen, Askøy, Fusa, Kvam, Os, Osterøy, Samnanger, Vaksdal og Sund kommuner
Påpekning – konkurranseloven § 9 første ledd – konkurransebegrensende virkninger av dagens organisering av BIR AS og anbudsregimet**

21.10.2005

**Moderniseringsdepartementet / Fiskeri- og kystdepartementet
NOU 2005:10 - Lov om forvaltning av villlevende marine ressurser**

Konkurransetilsynet legger fortløpende ut enkeltvedtak, avgjørelser, veiledningsuttalelser, høringssvar og påpekninger på internettssidene. Du finner sakene under menypunktet «Avsluttede saker» på www.konkurransetilsynet.no. Det kan ta noe tid før offentlig versjon av brevene er tilgjengelig. Ta eventuelt kontakt og be om innsyn.